

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної роботи

_____ Антон Пантелеймонов
«_____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОКОЛІННЯ «X», «Y», «Z» ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ
(міжфакультетська)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 08 право, 29 міжнародні відносини, 05 соціальні та поведінкові науки, 12 інформаційні технології

спеціальність: 081 право, 291 «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 054 соціологія, 122 комп'ютерні науки та інформаційні технології, 123 комп'ютерна інженерія

освітня програма: право; міжнародна інформаційна безпека, міжнародні комунікації; соціальні комунікації, реклама та піар; комп'ютерні науки, комп'ютерна інженерія

вид дисципліни: за вибором студента, міжфакультетська

факультет: юридичний, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, соціологічний, комп'ютерних наук, біологічний

2020/ 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету психології

«   » _____ 2020 року, протокол № _____

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Шведова Я.В, кандидат педагогічних наук,
доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки

Протокол від «   » _____ 2020 року № _____

В.о. завідувача кафедри педагогіки

_____ Оксана ЖУКОВА
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією:
факультету психології

Протокол від «   » _____ 2020 року № _____

Голова методичної комісії

_____ Юлія ГІМАЄВА
(підпис)

ВСТУП

Програму міжфакультетської дисципліни «Покоління «X», «Y», «Z» та виклики сучасності» складено відповідно до освітньо-професійної програм підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальностей: 081 право, 291 «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, 054 соціологія, 122 комп'ютерні науки та інформаційні технології, 123 комп'ютерна інженерія.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета викладання дисципліни «Покоління «X», «Y», «Z» та виклики сучасності» – ознайомлення студентів з теоретичними та практичними основами взаємодії поколінь, що допоможе їм здійснювати ефективну взаємодію з представниками різних поколінь: у професійній сфері, родині, повсякденному житті; формування компетентнісного рівня готовності до професійної діяльності в рамках цільових груп, які відносяться до різних поколінь.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Теорія поколінь як науково-практична проблема

Розділ 2. Теорія поколінь в освіті

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

– ознайомити здобувачів освіти з теорією поколінь в роботах закордонних та вітчизняних дослідників, з основними напрямками досліджень міжпоколінної комунікації;

– продемонструвати загальні та відмінні характеристики поколінь у різні історичні періоди в порівняльному аспекті з точки зору різних країн;

– визначити сфери практичного застосування теорії поколінь (в соціологічних дослідженнях, в аналізі соціальних мереж, освіті, вихованні, сімейних відносинах тощо);

– ознайомити з основними факторами, що вплинули на формування цінностей різних поколінь;

– розвивати навички ефективного самонавчання;

– розвивати креативне, конструктивне критичне мислення майбутніх фахівців як основи майбутньої професійної діяльності;

– формування компетентнісного рівня готовності до професійної діяльності в рамках цільових груп, які відносяться до різних поколінь.

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Міжфакультетська	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3	
Семестр	
5	
Лекції	
32	
Практичні, семінарські заняття	
–	
Самостійна робота	
58	

1.6. Заплановані результати навчання:

Очікувано, що в результаті вивчення дисципліни «Покоління «X», «Y», «Z» та виклики сучасності» у студентів будуть сформовано загальні, спеціальні та інтегральні компетентності:

Загальні компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії при вирішенні поставлених завдань.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність до виконання професійних завдань в умовах мінливого освітнього середовища;
- здатність до критичного осмислення світових тенденцій, складних процесів та явищ у сучасному соціокультурному просторі;
- уміння здійснювати пошук, опрацювання та аналіз інформації із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- здатність доступно та аргументовано представляти результати досліджень у письмові та усні формах;
- здатність здійснювати аналітичний пошук наукової інформації та оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності;
- здатність визначати заходи, що можуть забезпечити досягнення окреслених цілей, покращити результати діяльності;

- здатність до продуктивного спілкування на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії з оперттям на загальнолюдські цінності та норми;
- здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації протягом життя;
- здатність до самоаналізу та коригування професійної діяльності, саморозвитку, самовдосконалення.

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні професійні завдання і проблеми, що передбачає дослідницьку та інноваційну діяльність в динамічних умовах сьогодення.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Теорія поколінь як науково-практична проблема

Тема 1. Теорія поколінь. Історія виникнення та закордонний досвід

Засновники теорії поколінь: Джамбаттіста Віко (1668-1744), італійський філософ епохи Просвітництва. Причини виникнення теорії поколінь. Теоретичне підґрунтя теорії поколінь в культурно-історичній теорії розвитку особистості Л. С.Виготського. Сучасні засновники теорії поколінь: американські вчені – демограф Ніл Хоув, історик Вільям Штраус. Книга «Покоління. Історія майбутнього Америки» (1991).

Класифікація поколінь (Ніл Хоув, Вільям Штраус): покоління GI або переможці (1900-1923); Покоління P, Pensioners або Мовчуни (мовчазне покоління) (1923-1943); покоління BB, Baby Boomers или Бумери (людина, що створює ажіотаж – один з варіантів перекладу) (1943-1963); покоління X, або Невідомі (1963-1983); покоління Y, Millennials або Next (1983-2003); покоління Z (2003р. по теперішній час).

Передбачення зміни поколінь та їх взаємовідношення. Американський антрополог Маргарет Мід про шляхи передачі культурних кодів від старших поколінь до молодших (постфігуративна культура). Формування префігуративної культури: від молодших поколінь до старших. Рівність поколінь в передаванні інформації та культурних кодів (кофігуративна культура). Книга «Культура и мир государства» (1983). Проект «Regenerations 2003-2004» (Е. Шамис). Адаптація теорії поколінь для країн пострадянського простору. Вітчизняний підхід до періодизації поколінь. Проблема реальної наукової цінності теорії поколінь.

Тема 2. Особливості поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z».

Особливості поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z». Особистісна та ціннісно-смілова сфера поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z». Специфіка когнітивної сфери поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z». Особливості емоційної сфери поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z». Ціннісні протиріччя різних поколінь, інтерпретації теорії поколінь в контексті освіти України.

Тема 3. Специфіка міжпоколінньої комунікації та її вплив на взаємодію в трудових організаціях.

Необхідність окремого підходу до представників різних поколінь в системі трудового колективу. Специфіка взаємодії фахівця в системі чотирьох поколінь. Мотивація та цінності в професійній діяльності представників різних поколінь. Характеристика основних показників для виявлення пріоритетів в підборі співробітників: стиль роботи, мотивація праці, співвідношення роботи та особистісного життя. «Бєбі-бумери» (48-65 років); покоління Х (32-47 років); покоління Y (31 та молодше). Способи мотивації співробітників різних поколінь та формати їх професійного розвитку. Вибір стилів управління в організації, морального та матеріального заохочення, визначення комунікативної політики.

Тема 4. Міжпоколінні конфлікти в організаціях, їх профілактика та способи вирішення.

Врахування цінностей представників різних поколінь при підборі кадрів для організацій. Міжпоколінні конфлікти в організаціях, їх профілактика та способи вирішення. Матеріальна мотивація поколінь. Відношення до грошей у різних поколінь. Традиціоналісти (мовчазне покоління): гроші як частина життя, міра оплати праці. «Бєбі-бумери»: гроші як підтвердження успіху, вираження статусу. Гроші – цінність сама по собі. Покоління Х: гроші для безпечного життя для себе та своєї родини, для реалізації цілей, планів побудови кар'єри. Покоління Y: гроші для задоволення багато чисельних потреб у благах, що існують в світі. Споживацькі уподобання представників різних поколінь.

Тема 5. Міжпоколінна комунікація в сфері мас-медіа і Інтернет

Масова комунікація, її особливості та структура. Вплив засобів масової інформації на формування світосприйняття, ідеологічних установок, етичних та естетичних норм на різні покоління. Роль та функції ЗМІ в умовах інформаційного суспільства. Зміна пріоритетів в технологіях функціонування ЗМІ: вплив на різні покоління.

Тема 6. Міжпоколінна комунікація в сфері сімейних відносин

Родина як комунікативна система. Характеристика родини як соціального інституту та малої групи. Соціально-значимі події та їх вплив на відносини між поколіннями. Ціннісний та ідеологічний конфлікт поколінь в родині та його вирішення. Поколінні цикли та їх повторення. Цикл – 80-90 років (4 покоління). Повторення п'ятого покоління ціннісних пріоритетів першого покоління. П'яте покоління – перехідне. Трансформація родини як цінності в сучасних умовах для молодих поколінь. Збереження традиційних ціннісних установок старшими поколіннями. Батьківсько-дитячі відносини як комунікація різних поколінь: проблеми, шляхи подолання. Інформаційний супровід процесів виховання та соціалізації в родині: мобільний зв'язок, СМС-повідомлення, електронна пошта, соціальні мережі та ін.

Розділ 2. Теорія поколінь в освіті

Тема 7. Освітній простір в контексті надбань теорії поколінь.

Міжпоколінна комунікація в галузі освіти та науки. Освіта як перехрестя культур у сучасному світі. Особливості освіти в різних культурах та поколіннях. Розвиток освіти для будь-якого віку та поколінь. Формати взаємодії між тими, хто навчається та викладачам. Зміна пріоритетів в наставництві. Наука як сфера взаємодії представників різних поколінь. Роль гуманітарної науки в розробці фундаментальних підходів, що пояснюють типи комунікації між поколіннями. Поява нових наукових напрямків етнографія дитинства, геронтологія, соціологія молоді, психолінгвістика тощо). Значення соціально-психологічних та педагогічних наук у вихованні та соціалізації нових поколінь молоді.

Тема 8. Покоління «Y», «Z» в сучасному освітньому просторі.

Теорія поколінь в контексті оптимізації сфери освіти України. Порівняльна характеристика студентів покоління «Y», «Z». Теорія поколінь – ключ до оптимізації навчання сучасного студента. Покоління та стилі навчання. Освітні умови, що здатні забезпечити ефективність навчання. Портрет сучасного студента покоління швидких кнопок.

Тема 9. Сучасні психолого-педагогічні дослідження проблеми покоління Z – першого «цифрового покоління».

Сучасні психолого-педагогічні дослідження проблеми покоління Z – першого «цифрового покоління»: нормативні, позитивні та рефлексивні. Психологічні особливості покоління «зетів»: увага, сприйняття, пам'ять, мислення, сприйняття та творчість, волові якості, емоційна сфера, особливості спілкування. Покоління Z в сучасному соціокультурному контексті. Міфи про покоління «Зетів» в концепціях дослідників.

Тема 10. Стратегії та технології ефективного самонавчання сучасних студентів.

Основи продуктивної взаємодії з поколінням Z. Система успішного самонавчання. Стратегії та технології ефективного самонавчання сучасних студентів. Метод інтервальних повторень. Метод архівування. Технологія роботи з інформацією “SQ3R” (Survey, Question, Read, Recite, Review) Кодування. Скечноутинг.

Тема 11. Розвиток навичок самонавчання сучасних студентів в контексті теорії поколінь.

Відпрацювання теоретичного матеріалу. Тренінгове заняття з розвитку навичок продуктивного самонавчання.

Тема 12. Проблеми адаптації до умов сучасного світу покоління «Y», «Z». Проблеми адаптації до умов сучасного світу покоління «Y», «Z». Навички майбутнього. Що необхідно знати та вміти в 21 столітті. hard skills та soft skills. Життєвий цикл навичок. Механізми соціально-культурної адаптації та реалізація освітньої політики класичного університету у неklasичний час. Освітнє середовище майбутнього.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теорія поколінь як науково-практична проблема												
Тема 1. Теорія поколінь. Історія виникнення та закордонний досвід	12	4				8						
Тема 2 Особливості поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z».	6	4				2						
Тема 3. Специфіка міжпоколінньої комунікації та її вплив на взаємодію в трудових організаціях.	8	4				4						
Тема 4. Міжпоколінні конфлікти в організаціях, їх профілактика та способи вирішення.	6	2				4						
Тема 5. Міжпокоління комунікація в сфері мас-медіа и Інтернет	4	2				2						
Тема 6. Міжпокоління комунікація в сфері сімейних відносин	10	4				6						
Разом за розділом 1	46	20				26						
Розділ 2. Теорія поколінь в освіті												
Тема 7. Освітній простір в контексті надбань теорії поколінь.	6	2				4						
Тема 8. Покоління «Y», «Z» в сучасному освітньому просторі.	6	2				4						
Тема 9. Сучасні психолого-педагогічні дослідження проблеми покоління Z – першого «цифрового покоління».	2	2				-						
Тема 10. Стратегії та технології ефективного самонавчання сучасних студентів.	8	2				6						
Тема 11. Розвиток навичок самонавчання сучасних студентів в контексті теорії поколінь.	8	2				6						
Тема 12. Проблеми адаптації до умов	14	2				12						

сучасного світу покоління «Y», «Z»												
Разом за розділом 2	44	12				32						
Усього годин	90	32				58						

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назви тем та зміст завдань самостійних робіт	Кількість годин	Форма контролю
1	<p>Тема 1. Критично проаналізуйте теорію поколінь. Які недоліки та недосконалості, з вашої точки зору, можна виокремити. Дайте відповідь на наступні проблемні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи дійсно представники одного покоління більш однорідні, ніж люди різних поколінь? 2. Чи можливо вважати принцип розділу поколінь за демографічною ознакою пережитком 20 ст.? 3. Чим покоління відрізняються від вікових груп? 4. Чи може людина, наприклад, народитися на початку 80-их, але бути схожа на представників покоління «Z»? 	8	Складання звіту
2	<p>Тема 2. Виокремити ціннісні пріоритети покоління до якого ви відносите себе. Відповідь обґрунтуйте.</p>	2	Складання звіту
3	<p>Тема 3-4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складіть правила поведінки в міжпоколінних конфліктах. Наведіть приклад з власного досвіду. 2. Уявіть ситуацію: Вам необхідно пройти співбесіду, щоб влаштуватися на роботу в престижну організацію. Чи буде залежати ваша поведінка, вміння триматися тощо від того, до якого покоління належить людина, відповідальна за підбір персоналу? Якщо ні – обґрунтуйте чому. Якщо так – змодельуйте ситуації в контексті теорії поколінь. Поміркуйте як підготуватися до проведення ділової бесіди. Сформулюйте способи зняття напруги під час проведення ділової бесіди. 	8	Складання звіту
4	<p>Тема 5. Проаналізуйте вплив ЗМІ на покоління, до якого ви відносите себе.</p>	2	Складання звіту
5	<p>Тема 6. Дайте відповідь на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи можливо пояснити особливості сучасних підлітків середовищем, в якому вони перебувають та на яке, відповідним чином, реагують дорослі, батьки, вчителі (чи, можливо, це специфіка підліткового віку в цілому?) Чи не спостерігається у випадку з представниками покоління «Z» свого роду фундаментальна помилка атрибуції, коли 	6	Складання звіту

	<p>поведінку підлітків пояснюють їх особливостями, як покоління, а не зовнішніми обставинами?</p> <p>2. Чи можливо говорити про специфіку покоління сучасних підлітків, а саме про наявність у них загальних стійких поведінкових особливостей, цінностей та установок, що вирізняє їх від підлітків, що жили в інший час, а також від старших поколінь?</p>														
6	<p>Тема 7-8. Складіть портрет студента покоління «Z» за допомогою правила 6х6 Дена Роэма.</p> <table border="1"> <tr> <td>Хто ?</td> <td>Хто вони, покоління Z? У чому їх відмінність від попередніх поколінь? У чому їх схожість?</td> </tr> <tr> <td>Скільки?</td> <td>Скільки часу представники покоління Z витрачають: на пошук/переробку інформації? на осмислення нової інформації? на підготовку до заліків, іспитів? на спілкування з друзями? Скільки часу проводять в Інтернеті?</td> </tr> <tr> <td>Де?</td> <td>Де представники покоління Z шукають інформацію? Де проводять свій вільний час?</td> </tr> <tr> <td>Коли?</td> <td>Коли поколінню Z цікаво навчатися? Коли мотивовані на успішне навчання? Коли спілкуються? Коли задоволені собою?</td> </tr> <tr> <td>Як?</td> <td>Як думають? Як запам'ятовують інформацію? Як спілкуються? Як читають? Як навчаються? Як заохотити у процес навчання? Як завоювати увагу зетів? як жити разом «цифровому поколінню» та «емігрантам» у інформаційному суспільстві? Які цінності домінують?</td> </tr> <tr> <td>Чому?</td> <td>Чому покоління Z має інші цінності?</td> </tr> </table>	Хто ?	Хто вони, покоління Z? У чому їх відмінність від попередніх поколінь? У чому їх схожість?	Скільки?	Скільки часу представники покоління Z витрачають: на пошук/переробку інформації? на осмислення нової інформації? на підготовку до заліків, іспитів? на спілкування з друзями? Скільки часу проводять в Інтернеті?	Де?	Де представники покоління Z шукають інформацію? Де проводять свій вільний час?	Коли?	Коли поколінню Z цікаво навчатися? Коли мотивовані на успішне навчання? Коли спілкуються? Коли задоволені собою?	Як?	Як думають? Як запам'ятовують інформацію? Як спілкуються? Як читають? Як навчаються? Як заохотити у процес навчання? Як завоювати увагу зетів? як жити разом «цифровому поколінню» та «емігрантам» у інформаційному суспільстві? Які цінності домінують?	Чому?	Чому покоління Z має інші цінності?	8	Виконання проекту
Хто ?	Хто вони, покоління Z? У чому їх відмінність від попередніх поколінь? У чому їх схожість?														
Скільки?	Скільки часу представники покоління Z витрачають: на пошук/переробку інформації? на осмислення нової інформації? на підготовку до заліків, іспитів? на спілкування з друзями? Скільки часу проводять в Інтернеті?														
Де?	Де представники покоління Z шукають інформацію? Де проводять свій вільний час?														
Коли?	Коли поколінню Z цікаво навчатися? Коли мотивовані на успішне навчання? Коли спілкуються? Коли задоволені собою?														
Як?	Як думають? Як запам'ятовують інформацію? Як спілкуються? Як читають? Як навчаються? Як заохотити у процес навчання? Як завоювати увагу зетів? як жити разом «цифровому поколінню» та «емігрантам» у інформаційному суспільстві? Які цінності домінують?														
Чому?	Чому покоління Z має інші цінності?														
7	Тема 10. Складіть ментальну карту: моя система самонавчання	6	Ментальна карта												
8	Тема 11. Окресліть напрямки застосування теорії поколінь у сфері педагогіки? Наскільки вона потенційна продуктивна для педагогіки?	6	Виконання проекту												
9	Тема 12. Складіть сценарій квесту з курсу «Покоління «X», «Y», «Z» та виклики сучасності» Підготовка до квесту.	12	Сценарій квесту												
	Разом		58												

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень і т.д.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом науково-педагогічного працівника, але без його безпосередньої участі.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного

матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. Щоб зрозуміти і добре засвоїти лекційний матеріал, до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацювати матеріал попередньої лекції, і, якщо це необхідно, опрацювати рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового, якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

(не передбачені)

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Керівництво пізнавальною діяльністю студентів здійснюється з використанням групи методів:

- пояснювально-ілюстративних (розповідь, демонстрація, показ, пояснення та ін.);
- проблемних (проблемна лекція, проблемні запитання, створених проблемних ситуацій);
- частково-пошукових (виконання завдань самостійної роботи студента);
- репродуктивних (відповіді студентів на запитання);
- активних та інтерактивних (брейнстормінг, робота в малих групах, case-study, Fishbone, метод синектики, шести капелюхів тощо);

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методами контролю з дисципліни є поточний контроль на лекціях, перевірка звітів та проектів за результатами виконання самостійної роботи з тем та залік, що проходить у формі квесту.

Поточний контроль на лекціях здійснюється за допомогою застосування активних та інтерактивних методів, що відображають якість засвоєння знань.

Оцінка звітів та проектів самостійної роботи за темами застосовується для виявлення ступеню засвоєння студентом основних теоретичних положень дисципліни та передбачає самостійне виконання студентом певної практичної роботи.

Контроль якості виконання самостійних завдань, що передбачені програмою, здійснюється в межах індивідуальної роботи науково-педагогічного працівника зі студентами.

Підсумковий контроль (залік у формі квесту) спрямований на виявлення ступеню засвоєння кожним студентом змісту всієї навчальної дисципліни у систематизованому вигляді.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою з дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих джерелах інформації;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань.

Критерії оцінювання студентів у ході лекційних занять:

Поточне оцінювання здійснюється на лекційних заняттях. За точну, змістовну відповідь та активну участь у обговоренні проблемних питань, активну участь у активних та інтерактивних заходах, за точні, змістовні відповіді студента на питання викладача під час лекційного заняття нараховується 1,75 б. – 16/ 28б. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за активну участь у всіх лекційних заняттях – 28б.

Якщо відповіді мають дрібні неточності, носять дещо хаотичний характер, містять несуттєві помилки (часткове розкриття змісту), студент не завжди здатний використовувати отримані знання для вирішення поставлених завдань – за лекційне заняття нараховується 1 - 0,5 балів.

Бали не нараховуються за цілком невірну відповідь або її відсутність.

Оцінювання завдань самостійної роботи студентів, що виконуються з тем навчальної дисципліни:

За результатами виконання звітів та проектів із самостійної роботи, що передбачена з певних тем студенти окремо отримують бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за виконання усіх тем самостійної роботи – 32б. Кожна самостійна робота оцінюється 4 б.

Критерії визначення балів за результатами виконаних студентами завдань самостійної роботи з тем навчальної дисципліни:

4 бали ставиться, якщо відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння матеріалом, висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

3 бали ставиться, якщо у змісті виконаного завдання допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу

2 бали виставляється за опосередковані знання навчального матеріалу, слабо аргументовані відповіді.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Робота на лекціях, семінарських заняттях та самостійна робота												Підсумковий контроль - залік	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
7,5	7,5	3,5	5,75	5,75	7,5	1,75	5,75	1,75	5,75	5,75	1,75		
60													

Підсумковий контроль

Студент допускається до підсумкового контролю з навчальної дисципліни за умови виконання усіх завдань самостійної роботи та отримання мінімальної кількості балів протягом семестру – 30.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі навчального квесту – інноваційної технології навчання, яка вчить знаходити необхідну інформацію, аналізувати та систематизувати її, вирішувати поставлені завдання, часто проходячи певний маршрут (чи виконуючи певні елементи єдиного сюжету). В основі квесту лежить інтелектуальне змагання з елементами рольової гри. У рамках дисципліни «Покоління «X», «Y», «Z» розробляють сценарій квесту та питання до нього студенти, які заздалегідь поділяються на дві команди. Алгоритм створення квесту наведено у додатках.

Підсумковий контроль оцінюється максимально 40 б. і складеться з двох частин: підготовчий етап – написання сценарію навчального квесту та складання проблемних питань (оцінюється 20б.); участь у квесті (20б.) Перед участю у квесті групи студентів обмінюються сценаріями.

Критерії оцінки підготовчого етапу (написання сценарію та складання проблемних питань):

Бали	Критерії оцінювання підготовчого етапу
20-19	Робота унікальна, містить велику кількість оригінальних, винахідницьких прийомів; проблемні питання мають безпосереднє відношення до теми. Сценарій точний, добре структурований і відредагований. Робота демонструє різнобічне і глибоке знання навчального матеріалу, творчі здібності групи, вміння критично мислити.
18-15	Робота містить авторські знахідки; проблемні питання мають безпосереднє відношення до теми. Робота демонструє різнобічне і глибоке знання навчального матеріалу, творчі здібності групи, вміння критично мислити. Проте сценарій

	містить деякі неточності, непослідовності, добре структурований, проте не достатньо відредагований. Сценарій демонструє впевнене володіння основними поняттями курсу ґрунтовний рівень знань навчального матеріалу.
14-10	Стандартна робота, містить певну кількість помилок, є не зовсім повною. Сценарій демонструє дещо невпевнене володіння основними поняттями курсу, посередній рівень засвоєння знань. Деякі питання не містять проблемності.
9-7	Робота демонструє неточне розуміння завдання; питання поверхові, відсутня проблемність, практично відірвані від теми. Робота демонструє поверхове знання навчального матеріалу, майже відсутність творчих здібностей групи, невміння критично осмислювати матеріал. Сценарій містить неточності, непослідовності, недостатньо структурований.
6-3	Представлена робота демонструє нерозуміння завдання; питання поверхові, відсутня проблемність, відірвані від теми. Робота демонструє поверхове знання навчального матеріалу, майже відсутність творчих здібностей групи, невміння критично осмислювати матеріал. Сценарій містить грубі непослідовності, неструктурований. Група ознайомена з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання і відтворення окремих фактів та фрагментів. Знання безсистемні, дуже фрагментарні та поверхневі.

Критерії оцінювання проходження квесту:

Бали	Критерії оцінювання проходження квесту:
20-19	Стратегія розв'язання проблеми викладена в повному обсязі, робота унікальна, містить велику кількість оригінальних, винахідницьких прийомів; робота групи спланована чітко, діяльність розподілена рівномірно між членами групи. Група переконливо і повно відповідає на питання, тримаються дружньо.
18-15	Стратегія розв'язання проблеми викладена не зовсім в повному обсязі, робота містить певну кількість оригінальних, прийомів; робота групи спланована чітко, діяльність розподілена рівномірно між членами групи. Група переконливо, проте не завжди повно, відповідає на питання, тримаються дружньо, намагаються використати відповіді для успішного розкриття теми.
14-10	Наявне порушення логіки проходження квесту, система аргументації неповна, наявні помилки; не на всі питання переконливі відповіді. Стандартна робота, не відрізняється

	авторською індивідуальністю
9-7	Відповіді на питання хаотичні, наявне неточне розуміння завдання; малоактивні. Знання, які демонструють під час відповідей носять безсистемний характер.
6-3	Група практично не готова до дискусії, пасивна, уникає контакту, зовсім не розуміє завдання. Під час відповідей поводять себе некоректно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Охарактеризуйте актуальність теорії поколінь для сучасного суспільства.
2. Теорія поколінь в роботі американських вчених Нейла Хоува и Віляма Штрауса («Поколение. История будущего Америки», 1991).
3. Характеристика поколінь (за Нейлом Хоувом та Вілямом Штраусом («Поколение. История будущего Америки», 1991).
4. Причини виникнення теорії поколінь.
5. Теоретичне підґрунтя теорії поколінь в культурно-історичній теорії розвитку особистості Л. С.Виготського.
6. Префігуративна та кофігуративна культура.
7. Ціннісно-сміслова сфера поколінь Baby Boomers, «X», «Y», «Z».
8. Специфіка взаємодії фахівця в системі чотирьох поколінь.
9. Мотивація та цінності в професійній діяльності представників різних поколінь.
10. Характеристика основних показників для виявлення пріоритетів в підборі співробітників.
11. Способи мотивації співробітників різних поколінь та формати їх професійного розвитку.
12. Міжпоколінні конфлікти в організаціях, їх профілактика та способи вирішення.
13. Вплив засобів масової інформації на формування світосприйняття, ідеологічних установок, етичних та естетичних норм на різні покоління.

14. Інтернет як основний засіб комунікації для молодих поколінь. Недоліки та переваги.
15. Сучасні та традиційні способи комунікації міжособистісної взаємодії між представниками різних поколінь.
16. Батьківсько-дитячі відносини як комунікація різних поколінь: проблеми, шляхи подолання.
17. Етика та етикет в діловій культурі різних поколінь.
18. Стилi мовної взаємодії у відносинах між старшими та молодшими поколіннями.
19. Ціннісний світ сучасних поколінь та його вплив на взаємодію старших та молодших поколінь.
20. Проблема комунікації між поколіннями в сучасному суспільстві.
21. Сутність та зміст комунікації як соціально-культурного явища в інформаційну епоху.
22. Значення соціально-психологічних та педагогічних наук у вихованні та соціалізації нових поколінь молоді.
23. Порівняльна характеристика студентів покоління «Y», «Z».
24. Теорія поколінь – ключ до оптимізації навчання сучасного студента.
25. Портрет сучасного студента покоління швидких кнопок.
26. Міфи про покоління «Зетів» в концепціях дослідників.
27. Стратегії та технології ефективного самонавчання сучасних студентів.
28. Проблеми адаптації до умов сучасного світу покоління «Y», «Z».
29. Охарактеризуйте навички майбутнього. Життєвий цикл навичок.
30. Прогнозуйте освітнє середовище майбутнього.

11. РЕКОМЕНДОВАНЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Базова література

1. Straus, William, Howe, Neil (1991) Generations : the history of America's future. 1584 to 2069. New York : Perennial. 544 p.
2. Солдатова Г. Покоління Z: психолог розповіла, як Інтернет змінив сучасних дітей [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://ukr.media/science/272956/>.
3. Колосова Г. Хто такі «ікси» та «ігреки» і як їм порозумітися з «зетами» [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.pedrada.com.ua/article/1>
4. Покоління Z. Проблема визначення дат покоління [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Покоління_Z
5. Коростіль Л.А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії[Електронний ресурс]. Режим доступу : https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229
6. Шамис Е. Теория поколений. Необыкновенный Икс [Электронный ресурс] Режим доступа: https://books.google.com.ua/books?id=sHUYDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

7. Шамис Е. Никонов Е. В семье не без Миллениума. Что делать поколению (1985-2002 г.р.), которое меняет мир. Издательский дом Synergy. 187с.
8. Шамис Е. Никонов Е. Стратегия Беби-бумеров (теория поколений) издательский дом Synergy. 234с.
9. Катс Дж. Поколения и стили обучения М.: МАПДО; Новочеркасск: НОК, 2011. 121 с.
10. Попова С.Н. Теория поколений – ключ к оптимизации процесса обучения современного студента [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.nor-dipro.ru/en/node/581>.
11. Покоління Z: как правильно ставить задачи сегодняшним двадцатилетним [Электронный ресурс]. Режим доступа :<https://vc.ru/10701-generation-z>.
12. Мірошникова А. Головні риси сучасних школярів та як їх спрямувати в корисне русло [Електронний ресурс] Режим доступу : <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysya-z-tsyfrovym-pokolinnjam-ditej-porady-psyhologa/>.
13. Калачева, И.И., Дмитриева О.Е. История и теория коммуникации: учеб.-метод. Комплекс. Минск: БГУ, 2017. 168 с.
14. Посталовский, А.В. «Клиповое сознание» как форма восприятия массовой информации в молодежной среде. *Современная молодежь и общество*. Выпуск 6. Историческая память и преемственность. Диалог поколений. Мн., 2018 С. 38 - 48.
15. Посталовский, А. В. Национальное информационное поле в контексте вызовов и угроз современного мира: социологическое измерение : монография Минск : РИВШ, 2019. 236 с.
16. Терещенко, О.В. Международная программа «Поколения и гендер». *Социология*. 2018 – № 2. – С. 76-85.

Допоміжна література

1. Окли Б. Думай как математик. Как решать любые задачи быстрее и эффективнее
2. Лурия.А. Потерянный и возвращенный мир. Маленькая книжка о большой памяти. Питер.2016. 288с.
3. Фрай Р. Как учиться на отлично? М. Эксмо., 2018.
4. Черниговская Т.Как научить мозг учиться. М. Лекторий. 2018.
5. Рок Д. Мозг. Инструкция по применению. Как использовать свои возможности по максимуму и без перегрузок. М. 2009.
6. Кан-Калик В.А.Грамматика общения : Метод. Пособие. Москва : Рос. пед. агентство, 1995. 108 с.
7. Леонтьев А. А. Психология общения. 2-е изд., испр. и доп. М.: Смысл, 1997. – 365 с.

8. Психология и этика делового общения: Учебник для вузов /Под ред. проф. В.Н. Лавриненко. 4-е изд., перераб. и доп. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 415 с.

Додаток

Завдання та система оцінювання самостійної роботи студентів денної форми навчання, які перебувають у відрядженні у зв'язку з академічною мобільністю

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Строки виконання	Кількість балів	Форма контролю
1	<p>Критично проаналізуйте теорію поколінь. Які недоліки та недосконалості, з вашої точки зору, можна виокремити. Дайте відповідь на наступні проблемні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи дійсно представники одного покоління більш однорідні, ніж люди різних поколінь? 2. Чи можливо вважати принцип розділу поколінь за демографічною ознакою пережитком 20 ст.? 3. Чим покоління відрізняються від вікових груп? <p>Чи може людина, наприклад, народитися на початку 80-их, але бути схожа на представників покоління «Z»?</p>	Другий тиждень вересня	6	звіт про самостійну роботу(надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
2	Виокремити ціннісні пріоритети покоління до якого ви відносите себе. Відповідь обґрунтуйте.	Третій тиждень вересня	6	звіт про самостійну роботу (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
3	Складіть правила поведінки в міжпоколінних конфліктах. Наведіть приклад з власного досвіду. Уявіть ситуацію: Вам необхідно пройти співбесіду, щоб влаштуватися на роботу в престижну організацію. Чи буде залежати ваша поведінка, вміння триматися тощо від того, до якого покоління належить людина, відповідальна за підбір персоналу? Якщо ні – обґрунтуйте чому. Якщо так – змодельуйте ситуації в контексті теорії поколінь. Поміркуйте як підготуватися до проведення ділової бесіди. Сформулюйте способи зняття	Останній тиждень жовтня	6	звіт про самостійну роботу (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)

	напруги під час проведення ділової бесіди.			
4	Проаналізуйте вплив ЗМІ на покоління, до якого ви відносите себе.	Перший тиждень жовтня	6	звіт про самостійну роботу (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
5	<p>Дайте відповідь на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> чи можливо пояснити особливості сучасних підлітків середовищем, в якому вони перебувають та на яке, відповідним чином, реагують дорослі, батьки, вчителі (чи, можливо, це специфіка підліткового віку в цілому?) Чи не спостерігається у випадку з представниками покоління «Z» свого роду фундаментальна помилка атрибуції, коли поведінку підлітків пояснюють їх особливостями, як покоління, а не зовнішніми обставинами? Чи можливо говорити про специфіку покоління сучасних підлітків, а саме про наявність у них загальних стійких поведінкових особливостей, цінностей та установок, що вирізняє їх від підлітків, що жили в інший час, а також від старших поколінь? 	Другий тиждень жовтня	6	звіт про самостійну роботу(надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
6	Складіть ментальну карту: моя система самонавчання	Третій тиждень жовтня	6	Ментальна карта (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
7	Складіть портрет студента покоління «Z» за допомогою правила 6x6 Дена Роэма. Портрет повинен містити відповіді на запитання: Хто вони, покоління Z? У чому їх відмінність від попередніх поколінь? У чому їх схожість? Скільки часу представники покоління Z витрачають: на пошук/переробку інформації? на осмислення нової інформації? на підготовку до заліків, іспитів? на спілкування з друзями? Скільки часу проводять в Інтернеті? Де представники	Останній тиждень жовтня	6	успішність виконання проекту (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)

	покоління Z шукають інформацію? Де проводять свій вільний час? Коли поколінню Z цікаво навчатися? Коли мотивовані на успішне навчання? Коли спілкуються? Коли задоволені собою? Як думають? Як запам'ятовують інформацію? Як спілкуються? Як читають? Як навчаються? Як заохотити у процес навчання? Як завоювати увагу зетів? як жити разом «цифровому поколінню» та «емігрантам» у інформаційному суспільстві? Які цінності домінують? Чому покоління Z має інші цінності?			
8		Перший тиждень листопада	6	успішність виконання проекту(надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
9	Окресліть напрямки застосування теорії поколінь у сфері педагогіки? Наскільки вона потенційна продуктивна для педагогіки?	Другий тиждень листопада	6	звіт про самостійну роботу(надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
10.	Складіть сценарій квесту з курсу «Покоління «X», «Y», «Z» та виклики сучасності»	Третій тиждень листопада	6	Сценарій квесту (надсилати на ел.адресу aroslavasvedova7@gmail.com)
			60	

Система оцінювання самостійної роботи студентів, які навчаються за програмою академічної мобільності

За результатами виконання звітів та проектів із самостійної роботи, що передбачена з певних тем студенти окремо отримують бали.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за кожну з десяти тем – 6 балів.

Бали	Критерії оцінювання
0-1	Студент безсистемно висвітлив питання з грубими помилками та відсутнє розуміння основної суті питань, висновків, узагальнення. Виконане завдання частково відповідає вимогам щодо його оформлення.
2-3	Завдання містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів сутністю питань з певної теми, виявив теоретичні знання, намагається аналізувати факти

	й події, робити висновки. Завдання містить неповні відповіді, мають місце помилки при висвітленні змісту матеріалу. Виконане завдання не в повній мірі відповідає вимогам щодо його оформлення.
4-5	Завдання містить відповіді, в яких відтворюється значна частина змісту завдання. Студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У змісті виконаного завдання допущені несуттєві помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу.
6	Завдання містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння матеріалом, висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал

Додаток

Алгоритм створення квесту

1. Сформулювати тему, придумати сценарій і план сюжет квесту;
2. Розробити центральне завдання – проблемні питання, головоломки, творчі завдання;
3. створити список інформаційних ресурсів;
4. Чітко розробити та описати етапи гри, регламент часу; створити пункти переходу між завданнями; картки для квесту, можливо – карту маршруту.
5. Оговорити штрафні бали за порушення правил.

